Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lausunto KEHA/3563/2022

2.5.2022

Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite: Lausuntopyyntö/asiantuntijalausunto, Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 03.05.2022 klo 10.00, VNS 1/2022 vp Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (sisältäen Lounais-Suomen ELVAR-toimikunnan varautumiskoordinaattorin näkemykset) lausunto ajankohtaisselonteosta turvallisuusympäristön muutoksesta, erityisesti sen luvusta 4 (taloudelliset vaikutukset ja varautuminen sekä selonteon merkityksestä niin sanotun VAP-viljelijäjärjestelmän kannalta).

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa ajankohtaisselonteosta turvallisuusympäristön muutoksesta ja erityisesti sen luvusta 4 (taloudelliset vaikutukset ja varautuminen), sekä mikäli asia kuuluu lausujan toimialaan selonteon merkityksestä niin sanotun VAP-viljelijäjärjestelmän kannalta.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on tutustunut ajankohtaisselontekoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Yleistä

Selonteon kohdassa 3.2. todetaan, että Kyberympäristön uhat ovat monimutkaistuneet ja lisääntyneet erityisesti yhteiskunnan eri toimijoiden digitalisaatiosta johtuen. On hyvä, että selonteossa on monipuolisesti (myös kohdassa 4.2.) huomioitu kyberturvallisuuden kasvavat vaateet tilanteessa, jossa tavanomaisten palvelunestohyökkäysten ja digiherätepohjaisten tietomurtojen ja huijausten yms. lisäksi esiintyy kasvavaa kyberhyökkäysvaaraa yhteiskunnan (sekä julkisen että yksityisen sektorin) keskeisiin toimintoihin. Lisäksi selonteossa on huomioitu monipuolisesti eri toimijat ja näiden välisen yhteistyön tärkeys (alue- ja kansallisen tason julkiset toimijat, yritykset, kansalaiset sekä myös kansainvälinen yhteistyö). Kyberturvallisuuskyvykkyyden- ja osaamisen kehittäminen sekä laaja kyberturvatietoisuuden lisääminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita tällä hetkellä. Kyberturvallisuustarpeet kohdistuvat myös alkutuotantoon, missä monet maatilojen laitteet (mm. ilmastointi, ilmanvaihto, lypsy- ja ruokintarobotit sekä valvontakamerat) on yhdistetty tietoverkkoon muun muassa etätyön mahdollistamiseksi. Hyvin harva maatalousyrittäjä on tiedostanut omaan tilaansa koh-

distuvat kyberturvallisuusuhat. Lisäksi harva maatila on laajakaistayhteyden tavoitettavissa, joten riippuvuus käytössä olevasta langattomasta tietoliikenneyhteydestä on hyvin kriittistä maatilojen jatkuvuuden kannalta.

2. taloudelliset vaikutukset ja varautuminen (luku 4)

Tuotantopanosten (lannoitteet, polttoaineet, rehut, siemenet, komponentit ja pakkausmateriaalit) hintojen voimakas nousu on vaikuttanut/tulee vaikuttamaan merkittävästi tilojen kannattavuuteen ja taloudelliseen tilanteeseen. Erityisesti kotieläintilat ovat huolissaan rehujen saatavuudesta.

Kausityövoiman saatavuus puutarhatiloille aiheuttaa myös huolta. Varsinais-Suomen ELY-keskus on yhteistyössä MTK:n, TE-toimiston, kuntien maaseutupalveluiden, Yritys-Salon ja Töitä Suomesta työvoimapalvelut Oy:n kanssa perustanut työryhmän seuraamaan ja edistämään kausityövoiman saantia tiloille. Ammattiopisto Livia on ilmoittanut valmiudestaan järjestää tarvittaessa räätälöityä koulutusta kausityöntekijöille. Varsinais-Suomen ELY-keskus kokee tärkeäksi eri toimijoiden välisen tiiviin yhteistyön kausityövoiman saatavuuden varmistamiseksi.

3. VAP-viljelijäjärjestelmä

Yhteistoiminta-alueet (kuntien maataloushallinto) vastaavat VAP-viljelijöiden (vapautettu aseellisesta palveluksesta) varauksista. Toimintatapa vaihtelee alueittain, Varsinais-Suomessa ELY-keskus on mukana varauksia suunniteltaessa juuri nyt kun tällä hetkellä maakunnassa päivitetään varauksia. V-S ELY-keskus painottaa, että VAP-viljelijäjärjestelmän päivitystyö on erittäin ajankohtaista ja tärkeää tilanteessa, jossa ruuantuotannon omavaraisuuden merkitys on korostunut.

V-S:n ELY-keskus turvaa myös oman toimintansa päivittämällä ELY-keskuksen omat VAP-varauksen henkilökunnan osalta kohdistuen myös koko ELY-keskuksen elintarvikesektoriin liittyviin tehtäviin. ELY-keskus pitää myös tärkeänä, että neuvonta- ja lomituspalveluiden VAP-varaukset ovat ajan tasalla. Varausesitykset toimitetaan Puolustusvoimien aluetoimistoihin.

Lausunnon on esitellyt varautumiskoordinaattori Matti Niskanen ja ratkaissut johtaja Tuovi Päiviö (ylijohtajan sijaisena). Lausunto on hyväksytty sähköisesti, mistä merkintä asiakirjan viimeisellä sivulla.

TIEDOKSI ylijohtaja Olli Madekivi / Varsinais-Suomen ELY-keskus
vs. johtaja Okku Kalliokoski / Varsinais-Suomen ELY-keskus
valmiuspäällikkö Mika Korkki / Varsinais-Suomen ELY-keskus

Tämä asiakirja KEHA/3563/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/3563/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Niskanen Matti 02.05.2022 11:41

Hyväksyjä Päiviö Tuovi 02.05.2022 11:41